

Národné
hospodárstvo
Bankovníctvo
Poistovníctvo
Financie
Podniková
ekonomika
Marketing
Manažment
Investície
a iné

Ekonomické spektrum

Recenzovaný vedecko-odborný
on-line časopis o ekonomii
a ekonomike

Ročník I V

íslo

3/2009

Ekonomické spektrum Recenzovaný vedecko- odborný on-line časopis o ekonómii a ekonomike

Ročník IV, . 3/2009
ISSN 1336-9105

Vydáva združenie:
CAESaR – Centrum vzdelávania, vedy
a výskumu

Adresa:
Ožvoldíková 4
841 02 Bratislava 4
I O: 30 85 87 04
DI : 20 221 35 907

kontakt:
www.caesar.sk

Šéfredaktor:
Ing. Jarmila Buchová, PhD.

Redakčná rada:
Ing. Drahomír Oujezdský, PhD.,
doc. Ing. Erika Pastoráková, PhD.,
JUDr. Zuzana Paová
Ing. Jarmila Vidová, PhD.
Ing. Roman Buch

Dátum vydania:
december 2009

Periodicita vydávania:
štyrikrát ročne

Miesto vydania: Bratislava

Miesto umiestnenia na webe:
<http://www.spektrum.caesar.sk>

kontakt:
jarmila.buchova@googlemail.com

Zameranie časopisu:

Ekonomické spektrum

Recenzovaný vedecko-odborný on-line časopis so
zameraním na nové trendy, problémy, teoretické
a praktické otázky ekonómie a ekonomiky.

Cieľom časopisu je vytvoriť priestor:

- na prezentovanie praktických záverov a výsledkov
výskumu z jednotlivých oblastí ekonomiky,
- pre publikovanie recenzií a ohlasov na odborné
publikácie, skriptá a učebné texty,
- na výmenu skúseností medzi odborníkmi,
vedeckými a pedagogickými pracovníkmi,
doktorandmi a študentmi.

Konkretizácia zamerania:

- národné hospodárstvo,
- podniková ekonomika,
- bankovníctvo,
- poisovníctvo,
- marketing,
- manažment a pod.

Informácie pre autorov príspevkov sa nachádzajú na web
stránke časopisu:

<http://www.spektrum.caesar.sk>

Obsah:

uricová, R., Du ai, M.: Podnikové financie 4

Dávame do pozornosti zaujímavé web stránky:
www.envid.com 12

Morav ík, O.: Podpora marginálnych skupín v spoločnosti..... 13

RECENZIA

VIDOVÁ, J.: Aktuálne problémy bytovej politiky, výstavby a kvality života. Netri 2008. ISBN 978-80-969567-8-4, s. 96 22

Buchová, J.: Politisches System in der Slowakei – 1. Teil..... 24

TÉMA ZAISTENIE

„Ein größeres Stück vom Kuchen“ – FINANCIAL TIMES DEUTSCHLAND, 26. OKTÓBER 2009 (Autor: Berkenkopf, K.)..... 29

Content:

uricová, R., Du ai, M.: Corporate finance 4

Interesting web links:
www.envid.com.sk 12

Morav ík, O.: The support of marginally groups in our society 13

REVIEW

VIDOVÁ, J.: Actual problems of housing policy, housing construction and quality of life. Netri 2008. ISBN 978-80-969567-8-4, s. 96 22

Buchová, J.: The political system in Slovakia – part 1..... 24

TOPIC REINSURANCE

„Ein größeres Stück vom Kuchen“ – FINANCIAL TIMES DEUTSCHLAND, 26. OKTÓBER 2009 (Autor: Berkenkopf, K.) 29

Ing. Radoslava Turicová, Ing. Martin Dušák

Abstrakt

Zjednodušene môžeme povedať, že podnikové financie sú súčasťou finančného hospodárstva podniku, ktoré sa stará o pohyb peňazí, majetku a kapitálu podniku. Peňažné prostriedky predstavujú tú časť aktív podniku, ktorá má podobu hotovostných peňazí a rôznych foriem vkladov vo finančných inštitúciách. Patria sem peniaze v hotovosti a krátkodobé vklady v bankách, ktoré sa radia do skupiny krátkodobého finančného majetku. Okrem už spomenutých peňaží sem patria aj krátkodobé cenné papiere. Do peňažných prostriedkov zahrájeme i termínované vklady, ktoré sú súčasťou dlhodobého finančného majetku. Do tejto skupiny majetku patria i rôzne druhy akcií, vklady spoločností, obligácie a iné druhy cenných papierov. Nesmieme zabudnúť ani na rôzne druhy šekov, cenín a poukážok na tovar, ktoré sa taktiež radia do kategórie peňažných prostriedkov.

Cieľom tohto článku je priblížiť problematiku podnikových financií, konkrétne ich delenie na interné a externé zdroje, využívanie vo vnútorných finančných prostriedkoch na obnovu majetku podniku a jeho rozšírenie.

Abstract

Essentially, we can say that corporate finances are part of the financial holding company that manages the movement of money, property and business capital. Cash account represent that part of the company's assets, which takes the form of cash money and various forms of deposits in financial institutions. That includes cash and short-term deposits in banks, which rank within the group of short-term financial assets. Besides the already mentioned elements here include short-term securities. Into cash resources we include time deposits, , which are part of long-term financial assets. This group includes the property and various types of shares, shareholders deposits, bonds and other premium bonds. We must not forget the different kinds of checks, stamps and vouchers for goods, which are also sorted into categories of funds.

The aim of this article is to bring the issue of corporate finance, namely the division of internal and external resources, use available funds to restore the property business and its expansion.

1. Úvod

Zmyslom každej podnikateľskej činnosti je produkovať výrobky alebo poskytovať služby, ktoré budú uspokojovať potreby zákazníkov. Každý výrobok alebo služba sa dostanú od výrobcu k spotrebiteľovi prostredníctvom výmeny za peniaze. Táto peňažná stránka podnikania je objektom záujmu podnikových financií. Možno preto povedať, že podnikové financie sa zaoberajú pohybmi peňazí vyvolanými podnikateľskou činnosťou. Podnikové financie označíme teda ako sústavu peňažných vzťahov, do ktorých podnik vstupuje pri získavaní finančných zdrojov, pri ich alokácii a viazaní v jednotlivých zložkách majetku, pri produktívnom využívaní majetku a pri získavaní a rozdelení dosiahnutých výsledkov.

Zobrazujú pohyb peňažných prostriedkov, kapitálu a finančných zdrojov, pri ktorom sa podnik dostáva do rôznych kvantitatívnych i kvalitatívnych peňažných vzťahov s inými podnikateľskými subjektami, zamestnancami a všetkými zložkami finančného okolia podniku.

Peňažné vzťahy, ktoré tvoria obsah peňažných financií, delíme na niekoľko skupín.

Prvé delenie je podľa charakteru. Tu delíme peňažné vzťahy na:

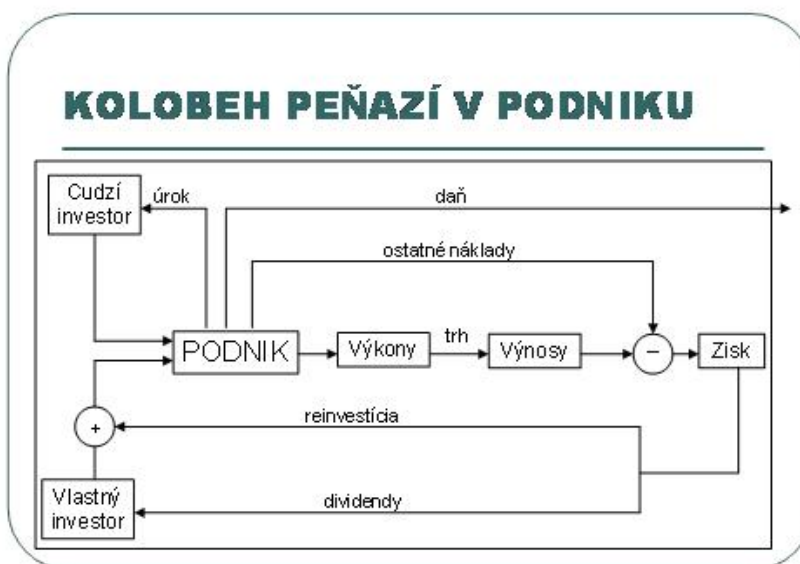
- rozpočtové, pri ktorých dochádza k jednostrannému presunu majetku v peňažnej forme (platenie dane, získanie dotácie).
- Druhou formou sú úverové vzťahy, tie znamenajú presun majetku spravidla v peňažnej forme (pri poskytnutí dodávateľského a obchodného úveru aj v tovarovej forme). Po uplynutí dohodnutej lehoty dochádza k spätnému pohybu tohto majetku v peňažnej forme (príkladom je poskytnutie úveru bankou a jeho vrátenie po uplynutí lehoty splatnosti).
- ďalším druhom vzťahov sú poisťovacie. Ide o presun peňažného majetku do spoločného poisťovacieho fondu, pričom spätný pohyb je podmienený vznikom poisťovnej udalosti.
- Poslednou formou sú realizačné vzťahy, je to vzťah vznikajúci pri kúpe a predaji tovarov a služieb pri promptnom platení.

Ďalšie delenie je podľa subjektu.

- Vzťahy v rámci samotného podniku - časť zisku vkladaná do rezervného fondu a v prípade potreby jeho použitie na krytie nepredvídaných udalostí.
- Druhým typom sú vzťahy medzi podnikom a inými ekonomickými subjektami, sú to vzťahy so zamestnancami (vyplácanie miezd, odmien...), s akcionármi (pri získavaní kapitálu a pri vyplácaní dividend), s obchodnými partnermi (dodávatelia a odberatelia), vzťahy s inými podnikmi a organizáciami (banky, poisťovne a iné finančné inštitúcie...), so štátnym rozpočtom a inými fondmi a iné.

Posledné lenenie je pod a oblasti podnikovej inosti.
Tu leníme vz ahy na:

- vz ahy vznikajúce pri získavaní finan ných zdrojov, s ktorými podnik hospodári – pôvodné vklady vlastníkov, dodato né vklady, financie získané dotáciou zo štátneho rozpo tu, rôzne úverové zdroje, vlastné zdroje vytvorené vlastnou innos ou v priebehu hospodárenia. Tieto vz ahy ozna ujeme ako financovanie podniku.
- Druhým vz ahom sú vz ahy spojené s alokáciou finan ných zdrojov do jednotlivých zložiek majetku (do krátkodobého a dlhodobého majetku). Ozna ujeme ich ako investovanie.
- alším typom sú vz ahy viažuce sa na produktívne využívanie podnikového majetku (vz ahy spojené s nákladmi, výnosmi, tvorbou zisku...).
- Posledné sú vz ahy zabezpe ujúce rozde ovanie dosiahnutých výsledkov hospodárenia (odvod daní, výplata podielu vlastníkov na zisku, ponechávanie asti zisku na alšie financovanie). [1]

Prame : [5]

2. Charakteristika podnikových financií

Podnikové financie nám predstavujú množinu pe ažných prostriedkov, ktoré smerujú ako aj do vnútra podniku, tak aj do podnikateľského okolia. Ich zmyslom je efektívne využívanie zdrojov a ich racionálne investovanie, racionálne prerozdelenie vzniknutého hospodárskeho výsledku, eliminovanie podnikateľských rizík, efektívne získavanie zdrojov z okolitého ekonomického prostredia a následne na to ich efektívne investovanie a využívanie.

Jedná sa o hodnotové vzťahy, ktoré majú charakter peňažných operácií, do ktorých produkt vstupuje pri získaní finančných zdrojov, ich umiestnení do zložiek majetku podniku a pri tvorbe a rozdelení hospodárskeho výsledku. Zaoberajú sa pohybmi peňazí, ktoré sú vyvolané podnikateľskou činnosťou.

Podnikové financie majú niekoľko úloh.

- Jednou z nich je financovanie, to znamená získavanie finančných zdrojov.
- Druhou je investovanie, alebo alokácia zdrojov do majetku.
- ďalšou úlohou je efektívne a rentabilné využívanie
- a poslednou úlohou je optimálne rozdelenie hospodárskeho výsledku. [2]

3. Majetok a kapitál podniku

Súčasťou podnikových financií je majetok a kapitál podniku. Majetkom rozumieme súhrn majetkových hodnôt, ktorý patrí podnikateľskému subjektu a ten ho využíva na podnikanie.

Delenie majetku

Krátkodobý	Dlhodobý
Vo vecnej forme <ul style="list-style-type: none"> • Zásoby (výrobné zásoby, tovar, nedokončené výrobky, hotové výrobky) 	Hmotný <ul style="list-style-type: none"> • Nehnuteľný (pozemky, budovy, stavby) • Hnuteľný (stroje, výrobné zariadenia, inventár, dopravné prostriedky)
V peňažnej forme <ul style="list-style-type: none"> • Peniaze (v hotovosti, na účtoch) • Krátkodobé cenné papiere • Pohľadávky (u odberateľov, u združených podnikov) 	Nehmotný <ul style="list-style-type: none"> • Patenty • Licencie • Autorské práva
	Finančný <ul style="list-style-type: none"> • Finančné podiely • Dlhodobé cenné papiere

Kapitálom rozumieme skupinu zdrojov, z ktorých vznikol majetok podniku. Kapitál delíme na vlastný a na cudzí. Ak vložil kapitál do podniku sám zakladateľ, hovoríme o vlastnom kapitále. Tento kapitál patrí majiteľovi, je nositeľom podnikateľského rizika a hlavne je ukazovateľom finančnej nezávislosti. Čím väčší podiel vlastných zdrojov podnik má, tým je väčšia finančná samostatnosť, nezávislosť, a tým je podnik odolnejší voči krízam.

Keď kapitál vložil veriteľ, hovoríme o cudzom. Cudzí kapitál je vlastne dlh, ktorý musí podnik splatiť v určitej dobe. Podľa toho rozlišujeme krátkodobý, ktorý sa poskytuje na dobu do 1 roka, a dlhodobý, ktorý sa poskytuje na dobu dlhšiu ako 1 rok. Cudzí kapitál nie je poskytovaný zadarmo, nákladom na jeho používanie je úrok, alebo ďalšie výdavky s tým súvisiace (bankové a iné poplatky). [3]

Delenie kapitálu

Vlastný kapitál	Cudzí kapitál	Prechodné pasíva
Základný kapitál	Krátkodobý <ul style="list-style-type: none"> • Krátkodobý úver • Obchodný úver • Závazky vo i zamestnancom • Da ové záväzky 	Výdavky budúcich období
Kapitálové fondy <ul style="list-style-type: none"> • Emisné ážio • Ostatné kapitálové fondy 	Dlhodobý <ul style="list-style-type: none"> • Dlhopisy • Dlhodobý úver • Dlhodobo prijaté zálohy 	Príjmy budúcich období
Fondy zo zisku <ul style="list-style-type: none"> • Rezervný fond • Nedelite ný fond 	Rezervy <ul style="list-style-type: none"> • Záonné • Na kurzové straty • Ostatné 	
Hospodársky výsledok minulých období		
Hospodársky výsledok bežného roku		

Prame : [4]

Kapitál môžeme získa dvojakým spôsobom. Z interných, alebo z externých zdrojov. Kapitál získaný z interných zdrojov, je získaný z finan no-hospodárskej innosti samotného podniku. Pod a toho, ako podnik získava zdroje, rozlišujeme financovanie zo zisku, z odpisov, z rezerv, alebo v dôsledku uvo nenia pe azí a zmenou majetkovej štruktúry. Kapitál získaný z externých zdrojov prichádza do podniku pri jeho založení, pri financovaní podnikovej expanzie, alebo pri finan nej konsolidácii realizovanej substitúciou cudzieho kapitálu vlastným kapitálom. [3]

Ve kos majetku a kapitálu podniku sa v procese hospodárenia menia, o spôsobuje financovanie a investovanie. Ich ve kos vieme zisti zo súvahy. Financovaním podniku rozumieme získavanie a použitie kapitálu. Poznáme financovanie bežné, to znamená vynakladanie pe azí na bežnú prevádzku podniku (nákup materiálu, výplata miezd, platenie daní, poistného...) a financovanie mimoriadne, ktoré sa uskuto uje napríklad pri zakladaní podniku, pri jeho rozširovaní, združovaní, alebo pri likvidácii podniku.

4. Financovanie podniku

Každý podnik má niekoľko spôsobov financovania. Poznáme financovanie vlastným kapitálom, t.j. vecnými vkladmi, alebo emisiou akcií. Inšie financovanie je prostredníctvom cudzieho kapitálu, bankovým alebo dodávateľským úverom, alebo žiadaniami. Podnik môže využívať aj externé financovanie, alebo samofinancovanie, ktoré sa uskutočňuje nerozdeleným ziskom, odpismi. Niekedy tomu hovoríme aj interné financovanie. [3]

Ďalšou možnosťou získavania finančných zdrojov pre podniky je úverová forma. Úver je návratná forma získavania cudzích peňazí, kde sa dlžník zaväzuje splatiť svoj dlh v dohodnutom termíne. Podnik môže získať krátkodobý úver so splatnosťou do 1 roka, dlhodobý úver s dobou splatnosti 4 až 6 rokov, alebo strednodobý so splatnosťou 1 až 4 roky. Na získanie dlhodobého alebo strednodobého úveru môže emitent vydať obligáciu. Je to cenný papier, ktorý predstavuje dlžnícky záväzok emitenta voči majiteľovi obligácie, ktorý je v postavení veriteľa. Emitent získa prostriedky tak, že vydané obligácie umiestni na kapitálovom trhu pre ekonomické subjekty, ktoré investujú svoje voľné peniaze do nákupu cenných papierov. Tieto obligácie slúžia na uloženie kapitálu s cieľom získať úrokový výnos. Pri ich kúpe treba brať do úvahy cenu, rizikovosť, výnosnosť, likviditu, termín a spôsob splatenia.

Finančné úvery

Základom finančných úverov je, že sa poskytujú a prijímajú v peňažnej forme na základe zmluvy medzi veriteľom a dlžníkom.

Poskytujú sa termínové pôžičky - ide najmä o investičný úver poskytnutý na financovanie rozvojových potrieb firmy. Lehota splatnosti u týchto úverov býva najmä 1 až 10, alebo 15 rokov. Na poskytnutie tohto úveru je dôležitá podrobná analýza finančnej a ekonomickej situácie žiadateľa a vrátane zhodnotenie o akávaného výnosu.

Významné sú hypotekárne úvery, ktoré sa poskytujú na nákup, rekonštrukciu, údržbu alebo výstavbu nehnuteľností. Sú poskytované na dobu 15 až 30 rokov.

Ďalším typom úverov sú pôžičky v rámci revolvingového systému. Podstatou spočíva v tom, že získaný krátkodobý úver sa spláca z ďalšieho krátkodobého úveru, preto má dlžník úverový zdroj k dispozícii dlhodobo. K finančným úverom patrí aj exportný úver. Je to osobitná forma poskytnutia preddávky na zahraničnú pohľadávku exportéra.

Dodávateľské úvery

Sú to úvery strednodobého charakteru, ktoré poskytujú dodávatelia strojov a zariadení, ktoré majú tovarovú podobu.

Osobitné formy úverov

V praxi poznáme nieko ko osobitných foriem úverov.

Leasing - forma úverového krytia dlhodobých potrieb nájomcov. Leníme ho na operatívny a finančný. Operatívny – po uplynutí doby, na ktorú sa leasingová zmluva uzavrela, neprechádza predmet leasingu do vlastníctva nájomcu. Finančný – nájomná zmluva s právom kúpy najatej veci. Môže dôjsť k zmene vlastníctva, iže prevodu vlastníckeho práva na nájomcu. Po celú dobu nájomnej zmluvy je vlastníkom prenajímateľ, po uplynutí tejto doby má nájomca právo sa rozhodnúť, či predmet kúpy alebo nekúpi.

Ďalšou formou je faktoring. Jedná sa o krátkodobý úver. Jeho podstatou je odkúpenie pohľadávky špecializovanou spoločnosťou faktorom od vývozcu.

Významný je aj forfaiting. Znamená odkup (eskont) pohľadávky bankou alebo finančnou inštitúciou t.j. forfaiterom. Tu ide o strednodobé a dlhodobé pohľadávky. S ohľadom na dlhodobosť musia byť odkupované pohľadávky kryté dokumentárnym akreditívom, neodvolateľnou bankovou zárukou alebo zmenkou, avalovanou prvotriednou bankou.

Ďalším osobitným úverom je franchising. Ide o zvláštny kooperatívny systém, v ktorom poskytovateľ franchisy zveruje malým firmám právo predávať výrobky tejto firmy v určitom teritóriu. Zároveň im poskytuje finančnú, odbytovú a investičnú pomoc, spravidla vo forme financovania. Zmluva o franchisingu je vždy dlhodobá. Jej uzatvorením vzniká zvláštny úverový vzťah, ktorý je založený na spolupráci.

Obchodný úver

Jedná sa o úver prostredníctvom ktorého sa neposkytujú prostriedky v peňažnej forme, ale v naturálnej. To znamená, že dodávateľ dodá a odberateľovi tovar alebo službu s tým, že odberateľ zaplatí po uplynutí dohodnutej lehoty.

Krátkodobé úvery, alebo úverové služby

Ďalším tiež vyžívaným úverom je kontokorentný úver, ktorý banka poskytuje na kontokorentnom účte, ktorý je kombináciou bežného a úverového účtu. Môže nastať prípad, že podnik vyberie z účtu viac finančných prostriedkov ako je zostatok, dostane sa do debetu. Následne z prečerpanej sumy musí banke platiť úroky. Výhodou je, že podnik má úver k dispozícii kedykoľvek, bez toho, aby o ňom musel žiadať a vysvetľovať jeho použitie.

Nevýhodou tohto úveru je, že je zväčša drahší. Poznáme dve formy tohto úveru:

- ✓ debetnokontokorentný – banka za predpokladu, že podnik predchádzajúci úver splatil a určitú dobu vykazoval na účte kreditný zostatok stanoví úverový rámec.

- ✓ kontokorentný – jeho podstatou je, že klient môže byť po as celého roka v debete, pričom úver musí splatiť do konca roka. Jeho výhodou je možnosť erpania prostriedkov vždy, keď vznikne klientovi úverová potreba a úroky platí len za úver, ktorý bol skutočne použitý.

Krátkodobý úverový úver sa využíva na krátkodobé prevádzkové potreby, napríklad: na sezónne zásoby, sezónne náklady, pohľadávky do lehoty splatnosti a pod. Tieto úvery sa splácajú spravidla jednorázovo v celej sume spolu s úrokmi. Lombardný úver je to druh úveru, ktorý je zaručený majetkom dlžníka (lombardom). Jedná sa o určitú formu zábezpeky. Iným typom sú zmenkový úver a špecifické úverové služby vyplývajúce z prevzatia bankovej záruky. [3]

5. Záver

Cieľom našej práce bolo poukázať na možnosti financovania všetkých podnikov, a ktoré sú v súčasnosti najviac používané. Tento článok poukazuje tiež na to, že pokiaľ sa jedná o financovanie z externých zdrojov, najrozšírenejšou formou je financovanie prostredníctvom úverov. V článku boli spomenuté viaceré možnosti financovania, ktoré rozlišujeme podľa toho, či ide o vznik podniku, o bežnú prevádzku alebo o rozšírenie jeho činnosti. Pri zakladaní podniku podľa druhu spoločnosti je podnik financovaný buď z predaja cenných papierov, napríklad akcií, alebo je financovaný z vkladov spoločníkov. Na bežnú prevádzku používa podnik financie získané z vlastnej činnosti, konkrétne zo zisku, alebo formou erpania krátkodobých, dodávateľských alebo obchodných úverov. Pre rozšírenie podnikateľskej činnosti sú významné finančné úvery a osobitné formy úverov.

Použitá literatúra

[1] Vlachynský Karol a kolektív: Podnikové financie, Vyd. SÚVAHA, spol. s r. o., ISBN: 80-88727-15-4

[2]

http://www.obxrestaurants.com/femhelp/archiv/podnikove_financie_banky_a_burzy.doc

[3] Bajus Radoslav: Podnikové financie, Vyd. Technická univerzita v Košiciach, ISBN: 978-80-8073-768-9.

[4] <http://nechodimnaprednasky.sk/stiahnut/prednasku/2554/109056>

[5]

http://www.ef.umb.sk/upload/predmet/1002/PODNIKOVE_FINANCIE_1.pdf

Ústav podnikania a manažmentu,
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií,
Technickej univerzity v Košiciach, Park Komenského 19, 040 01 Košice,
martin.ducaj@tuke.sk, radoslava.duricova@tuke.sk,

DÁVAME DO POZORNOSTI ZAUJÍMAVÉ WEB STRÁNKY

www.evid.com – free English video lessons

Web stránka www.evid.com je stránka piatich kanadských lektorov anglického jazyka, ktorí ponúkajú naozaj zaujímavé gramatické a konverzačné lekcie anglického jazyka pre širokú verejnosť. Lektormi na web stránke sú: Rebecca, James, Alex, Valent a Ronnie.

Ide o videolekcie, ktoré sú na super úrovni – didakticky naozaj pekne spracované. Ku každej lekcii je pripnutý súbor cvičení – quiz na precvičenie danej témy, ako aj komentáre k danej téme. Web stránka je prehľadne rozdelená, takže si tam každý vie nájsť požadované informácie pod a rôznych kritérií. Web stránka je určená pre všetky úrovne ovládania angličtiny. Lektori sú „native-speakers“ a sú naozaj príjemní. Preto tento mesiac odporúčame pozrieť si túto super web stránku.

Videolekcie sú usporiadané pod a troch úrovni – Level:

- 1-Beginner
- 2-Intermediate
- 3-Advanced

Webstránka obsahuje videolekcie k rôznym druhom skúšok, kde sa prehľadne charakterizuje každý typ skúšky, pričom lektori ponúkajú typy a pomôcky, ako sa pripraviť a zvládnuť danú skúšku - Exams:

- IELTS
- TOEFL
- TOEIC

Videolekcie sú usporiadané pod a nasledujúcich tém – Topics:

- business English
- grammar
- idioms
- phrasal verbs
- pronunciation
- reading
- slang
- speaking
- tips
- vocabulary
- writing

V záhlaví hlavnej stránky sú usporiadané lekcie pod a kategórií – najnovšie, najpopulárnejšie, najlepšie a pod a lektorov. Je tu aj odkaz na fórum. Odporúčame túto stránku všetkým, ktorí majú záujem zlepšiť si svoju angličtinu. Prístup na stránky ako aj k videolekciám je bezplatný.

Prajeme príjemné štúdium.

-bj-

PODPORA MARGINALIZOVANÝCH SKUPÍN V SPOLO NOSTI

The support of marginally groups in our society

Podpora
marginálnych
skupín

Oto MORAV ÍK¹

Abstrakt

Podpora marginalizovaných v spoločnosti je prvoradou úlohou tak vlády ako aj mimovládnych organizácií. Najpočetnejšou a špecifickou marginalizovanou skupinou na Slovensku sú príslušníci sociálne vylúčených rómskych komunít. Riešením problémov marginalizovaných rómskych komunít sa venuje splnomocnenec vlády pre rómske komunity, ktorého cieľom je zapájať organizácie a občianske iniciatívy do tvorby stratégií a postupov lokálneho partnerstva zameraných na pomoc ľuďom z marginalizovaných rómskych komunít, obraca pozornosť ostatných členov lokálneho partnerstva na závažnosť sociálno-ekonomickej situácie ľudí z marginalizovaných rómskych komunít, informovať organizácie a občianske iniciatívy zamerané na riešenie problémov ľudí z marginalizovaných rómskych komunít.

Kľúčové slová: Sociálne skupiny, Sociálna exklúzia. Sociálna inklúzia. Programy rozvoja.

Abstract

The support of marginally groups in our society is one of the most preferred task of the Government of the Slovak Republic as well as nongovernmental organizations. The most enumerable and specific marginally group in Slovakia are members of social proscribed Romany communities. The authorized representative for marginally Romany communities solves these problems, where the main aim is to engage organizations and civil right groups to the creation of strategies and advancements of local partnership aimed on importance of social – economical situation of people from marginally Romany communities, simultaneously to inform organizations and civil right groups focused on solution of problems regarding people from marginally Romany communities.

Keywords: Social groups, Social exclusion, Social inclusion, Programmes of development

¹ PhDr. Oto Moravík, Katedra sociálnej práce, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave.

Úvod

V súčasnosti sme svedkami diferenciácie spoločnosti pod vplyvom sociálnych skupín, profesií, vzdelanostnej úrovne. Uvedená diferenciácia spoločnosti vplýva bezprostredne na ich kvalitu života.¹ Marginalizované skupiny obyvateľstva sa vyznačujú úplnou sociálnou exklúziou² v dôsledku pôsobenia mnohých faktorov. Ide o sociálne skupiny, ktoré sa z rôznych príčin nedokážu uplatniť na trhu práce alebo sú z neho úplne vylúčené a dostávajú sa do pozície sociálne ohrozených a marginalizovaných skupín obyvateľstva. Faktormi, ktoré spôsobujú sociálne vylúčenie, je napríklad strata bydliska, dlhodobá nezamestnanosť, drogová závislosť, slabá sociálna prispôbitivosť, príslušnosť k určitej etnickej skupine v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou, marginálna pozícia celého osídlenia, nedostatok vlastných základných kompetencií a pod.

Medzi skupiny ohrozené sociálnym vylúčením zaradíme občanov, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez zamestnania, udieľajú sa fyzickým alebo mentálnym postihnutím, mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, starých udieľajú a osamelých rodičov s deťmi, ktorí sa ocitnú v sociálnej núdzi stratou rodinného prostredia, deti z rodín v hmotnej núdzi.

Z hľadiska všetkých sociálnych ukazovateľov najpoetnejšou a špecifickou marginalizovanou skupinou na Slovensku sú príslušníci sociálne vylúčených rómskych komunít. V článku sa venujeme podporným aktivitám zo strany štátu vo vzťahu k marginalizovaným skupinám.

Podpora aktivít vo vzťahu k marginalizovaným skupinám

v Slovenskej republike

Snahou Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity (ÚSVRK), je zvýšiť počet úspešných projektov zameraných na riešenie problémov marginalizovaných rómskych komunít, zvýšiť počet organizácií a občianskych iniciatív zameraných na riešenie problémov marginalizovaných rómskych komunít, sieťovú existenciu a inosť organizácií a občianskych iniciatív zameraných na riešenie problémov marginalizovaných rómskych komunít, zapájať organizácie a občianske iniciatívy do tvorby stratégie, rozhodovania a postupov lokálneho partnerstva zameraných na pomoc udieľajú z marginalizovaných rómskych komunít, obracať pozornosť ostatných členov lokálneho partnerstva na závažnosť sociálno-ekonomickej situácie udieľajú z marginalizovaných rómskych komunít, informovať organizácie a občianske iniciatívy zamerané na riešenie problémov udieľajú z marginalizovaných rómskych komunít o inosti lokálneho partnerstva týkajúcej sa témy marginalizovaných rómskych komunít, informovať ÚSVRK o postupoch a aktivitách partnerstva zameraných na pomoc udieľajú z marginalizovaných rómskych komunít.

1 VIDOVÁ, J. - JANOK, M.: Investície do bytovej výstavby verus ceny nehnuteľností. In Sociálna politika súčasnosti v kontexte protirečnej doby : elektronický zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie [elektronický zdroj]. - Bratislava : Národohospodárska fakulta EU, 2009. ISBN 978-80-225-2701-9.

2 Sociálna exklúzia (vyčlenenie) je proces, v ktorom sú určiti jednotlivci vytláčaní na okraj spoločnosti a nemajú dostatok alebo žiadne možnosti plne sa v nej realizovať.

Podpora marginalizovaných rómskych komunít (MRK), je zameraná na štyri prioritné oblasti: vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie, bývanie a tri vzájomne súvisiace problémové okruhy: chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť. Pri komplexnom prístupe je dôraz kladený na vzájomnú previazanosť aktivít a na aktívnu participáciu miestnej komunity pri realizácii projektu.¹

Podpora marginalizovaných skupín z operačných programov NSRR 2007 – 2013, v rámci horizontálnej priority sa uskutočňuje na základe viacerých operačných programov, Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Operačný program Životné prostredie, Regionálny operačný program, Operačný program Informatizácia spoločnosti, Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Operačný program Výskum a vývoj, Operačný program Vzdelávanie, Operačný program Zdravotníctvo, Program rozvoja vidieka a Cezhraničná spolupráca ako aj na základe opatrení Ministerstva práce a sociálnych vecí, pretože zlepšenie sociálneho postavenia občanov a odstránenie nerovností bude v budúcnosti ovplyvnený tým ako budú nastavené hranice chudoby, t.j. aké budú možnosti a záujmy štátu a pohľad štátu na sociálny systém, čo je vždy otázka politická a ekonomická zároveň.² V príspevku sa podrobnejšie venujeme Regionálnemu operačnému programu.

Regionálny operačný program (ROP)

V rámci tohto programu realizovaná podpora marginalizovaných rómskych komunít (MRK), prostredníctvom dvoch projektov. Sú to projekty, ktoré môžu byť realizované samostatne ako samostatné dopytovo orientované projekty alebo ako súčasť lokálnej stratégie komplexného prístupu koordinovaného z pozície koordinátora komplexného prístupu k riešeniu problematiky MRK na národnej úrovni. Ako súčasť lokálnej stratégie komplexného prístupu je možné v rámci regionálneho operačného programu (ROP) realizovať miestkové projekty prostredníctvom oprávnených aktivít opatrení. Ide o:

- Opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania,
- Opatrenie 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- Opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a
- Opatrenie 4.1 Regenerácia sídiel.

¹ Marginalizované rómske komunity a partnerstvo sociálnej inklúzie. Príručka v tísni Slovensko, 2007. Príručka pre zástupcov Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity v lokálnych partnerstvách sociálnej inklúzie. Dostupné na http://www.clovekvtsni.sk/upload/File/TRUST/Toolkit_USVRK_screen_5.pdf

² Šika, P.: Sociálna situácia obyvateľov Slovenskej republiky v procese transformácie hospodárstva. In: Zborník Acta Academica Trenčiniensis. 1/2006 Trenčín. ISBN: 80-8075-118-8.

Okrem toho je možné v ROP realizovať aj samostatné projekty zamerané na zlepšenie životných podmienok príslušníkov rómskych komunít. Projekty nie sú súčasťou lokálnych stratégií komplexného prístupu koordinovaných na národnej úrovni, ale predstavujú samostatné dopytovo orientované projekty s významným prínosom pre MRK. Projekty sú zamerané na aktivity ROP oprávnené prostredníctvom opatrení 1.1 Infraštruktúra vzdelávania, 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a 4.1 Regenerácia sídiel.

Prioritná os' 1 Infraštruktúra vzdelávania

Cieľom projektu je realizácia projektových a inžinierskych prác na vzdelávacích inštitúciách, pristavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie a rekonštrukcia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete, zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech atď.

Oprávnenými žiadateľmi sú:

1. subjekty verejnej správy:

- a) obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ školy,
- b) vyšší územný celok založený v zmysle zákona č. 320/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ školy,
- c) krajský školský úrad založený na základe zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ príslušných subjektov v zmysle zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- d) ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov v zmysle Vyhlášky Ministerstva školstva, mládeže a športu SR č. 80/1991 Zb. o stredných školách v znení neskorších predpisov

1. Subjekty súkromného sektora:

- a) neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov,
- b) cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia špeciálnych škôl v zmysle zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl v znení neskorších predpisov,

- c) združenia založené v zmysle zákona . 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.

Prioritná os . 2 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Oprávnenými aktivitami v súvislosti s intervenciami do stavebných objektov sú projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment, verejné obstarávanie v rozsahu, pristavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie a rekonštrukcia drobných stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona), zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelnoizolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového pláša, oprava a výmena strešného pláša vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorených konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštalovaných rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.), budovanie nových stavieb pre účely zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia.

Oprávnenými žiadateľmi sú:

1. Subjekty verejnej správy

- a) obec založená v zmysle zákona . 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ zariadenia sociálnych služieb a zariadenia na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
- b) vyšší územný celok založený v zmysle zákona . 320/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ zariadenia sociálnych služieb a zariadenia na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- c) určený úrad práce, sociálnych vecí a rodiny založený v zmysle zákona . 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a rodiny a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ detských domovov a detských domovov pre maloleté deti bez sprievodu.

2. Subjekty súkromného sektora

- a) neziskové organizácie založené v zmysle zákona . 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov

b) cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov

c) združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov

Oprávnenými územia sú segregované rómske osady.

Prioritná osada 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra CR

Opatrenie 3.1 : Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov

Skupiny oprávnených aktivít v rámci opatrenia:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich pamiatkových a fondových inštitúcií,
- obnova nevyužitých, resp. nevhodne využitých stavebných objektov evidovaných v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve verejného sektora, ktoré majú potenciál využitia na rozšírenie inštitúcií pamiatkových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni a na rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu v územiach, ktoré sú v Novej stratégii cestovného ruchu SR do roku 2013 identifikované ako územia s medzinárodným významom a národným významom a ako územia v regióne vyššej kategórie ako príslušný región,
- obnova nevyužitých, resp. nevhodne využívaných stavebných objektov evidovaných v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve verejného sektora, ktorú je možné v odôvodnených a výnimočných prípadoch realizovať za účelom udržateľného využitia stavebných objektov na kultúrno-spoločenské a osvetové účely, a to výlučne v obciach identifikovaných ako tzv. póly rastu,
- revitalizácia priahlych historických parkov v areáli nehnuteľných kultúrnych pamiatok,
- obstaranie vybavenia vrátane IKT vybavenia.

Podrobnejšia charakteristika oprávnených aktivít :

- a) projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment,
- b) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie a rekonštrukcia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona),
- c) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorených konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštalovaných rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.),

- d) obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu súvisiaceho s ú elom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia,
- e) sadové a parkové úpravy v areáli zariadení.

Oprávnení žiadateľa:

1. Subjekty verejnej správy

- a) obec založená v zmysle zákona . 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov ako zria ovate pamä ových a fondových inštitúcií a ako vlastník nehnute ných kultúrnych pamiatok,
- b) vyšší územný celok založený v zmysle zákona . 320/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov ako zria ovate pamä ových a fondových inštitúcií a ako vlastník nehnute ných kultúrnych pamiatok,
- c) ústredný orgán štátnej správy ako zria ovate múzeí podľa zákona . 523/2004 Z. z. o rozpo točných pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona . 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Prioritná os . 4 Regenerácia sídiel
Opatrenie . 4.1 : Regenerácia sídiel

Skupiny oprávnených aktivít v rámci opatrenia:

- a) aktivity samostatne dopytovo orientovaných projektov

1. projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment,
2. úprava verejných priestranstiev a prvkov verejnej zelene,
3. výstavba a rekonštrukcia verejných osvetlení,
4. výstavba a rekonštrukcia chodníkov a cyklistických trás vrátane dopravných subsystémov,
5. rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane dopravných subsystémov,
6. rekonštrukcia mostov a lávok v nadväznosti na realizáciu investí ných aktivít zameraných na miestne komunikácie, chodníky a cyklistické trasy,
7. rekonštrukcia a výstavba zastávok,
8. rekonštrukcia a výstavba verejných hygienických zariadení,
9. úprava a regulácia povodí v zastavaných územiach obcí a miest v nadväznosti na realizáciu iných investí ných aktivít (podmienkou je súhlasné stanovisko Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. Banská Štiavnica),
10. opodstatnená rekonštrukcia inžinierskych sietí (vodovodov a kanalizácií) a to výlu ne v nadväznosti na realizáciu iných investí ných aktivít regenerácie sídiel,
11. minimálny rozsah operácií v rámci jedného samostatne dopytovo orientovaného projektu regenerácie sídiel zah ňá a aspo štyri z uvedených operácií 2 až 10.

b) integrované stratégie rozvoja mestských oblastí zahájú nasledovné aktivity na vybranom oprávnenom mestskom území :

1. mestské oblasti s počtom obyvateľov nad 1000 v mestách s počtom obyvateľov nad 15 000
2. kombinácia minimálne štyroch aktivít regenerácie sídiel uvedených v bode a)
3. podpora minimálne dvoch zariadení občianskej infraštruktúry v rámci iných opatrení ROP
4. obnova minimálne troch bytových domov.

c) projekty rozvoja obcí s rómskymi osídleniami vo vidieckom prostredí :

1. projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment,
2. samostatné dopytovo orientované projekty pozostávajúce z aktivít regenerácie sídiel uvedených v bode 1, ktoré môžu byť realizované aj v obciach, ktoré nie sú identifikované ako tzv. póly rastu.

Oprávnení žiadatelia:

1. Subjekty verejnej správy

- a) obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (s výnimkou krajských miest pri aktivitách uvedených v bode a),
- b) vyšší územný celok založený v zmysle zákona č. 320/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov – platí pre neinvestičné projekty.

2. Subjekty súkromného sektora (podlieha zmene v závislosti od vyrokovania pravidiel pre nové členské štáty s EK, bude doplnené po schválení hodnotiacich kritérií Monitorovacím výborom pre ROP)

Subjekt správy bytového domu v zmysle zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, správca bytového domu – právnická osoba alebo fyzická osoba, s ktorou majú vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome uzavretú zmluvu o výkone správy – obchodná spoločnosť a družstvo v zmysle Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník).

Oprávnenými územiami sú obce so separovanými a segregovanými rómskymi osídleniami vo vidieckom prostredí zaradené v Atlase rómskych komunit (všeobecná podmienka: okrem krajských miest, len centrálné verejné priestranstvá).

Záver

Rómovia tvoria veľkú časť slovenskej populácie. Podľa odhadov je na Slovensku asi 430.000 Rómov (8% slovenskej populácie), z toho asi dve tretiny v produktívnom veku. Zo všetkých školopovinných detí na Slovensku je Rómov viac ako jedna sedmina.

V roku 2030 budú Rómovia tvoriť desať percent populácie Slovenska a 16 percent populácie v produktívnom alebo školopovinnom veku.¹ Demografická krivka Rómov sa vyvíja priaznivo a pokiaľ nebudeme využívať ich talent, nadanie a pracovnú silu, tak v niektorých lokalitách krajiny bude väčšia šanca Rómov nezamestnaných a nebude možnosť investovať, čím sa zníži ekonomická úroveň, pretože investície vplyvajú na dynamiku vývoja ekonomiky, na jej ekonomický rast a celkovú výkonnosť.² Významne ovplyvňujú agregátny dopyt a vedú k akumulácii kapitálu, čím sa zvyšuje potenciálny produkt krajiny a tiež sa zníži záujem o investovanie zahraničných investorov.

Použitá literatúra:

1. SIKÁ, P.: Sociálna situácia obyvateľov Slovenskej republiky v procese transformácie hospodárstva. In: Zborník Acta Academica Trenchiniensis. 1/2006 Trenčín. ISBN: 80-8075-118-8.
2. STANEK, V. a kol.: Sociálna politika. Bratislava : Sprint v.f.a., 2006. 391 s. ISBN 80-89085-66-0
3. VIDOVÁ, J.: Investičná teória a politika. Vybrané problémy. Vydavateľstvo Daniel NETRI, Bratislava 2008. ISBN 978-80-969567-7-7
4. VIDOVÁ, J. - JANOK, M.: Investície do bytovej výstavby verzus ceny nehnuteľností. In Sociálna politika súčasnosti v kontexte protirečení doby : elektronický zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie [elektronický zdroj]. - Bratislava : Národohospodárska fakulta EU, 2009. ISBN 978-80-225-2701-9.
5. STANEK, V. a kol.: Sociálna politika. Bratislava : Sprint v.f.a., 2006. 391 s. ISBN 80-89085-66-0
6. Marginalizované rómske komunity a partnerstvo sociálnej inklúzie. Príručka pre zástupcov Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity v lokálnych partnerstvách sociálnej inklúzie. Dostupné na www.clovekvtisni.sk/upload/File/TRUST/Toolkit_USVRK_screen_5.pdf

Autor: PhDr. Oto Moravčík, doktorand v externej forme štúdia.

Kontakt:

PhDr. Oto Moravčík
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
Palackého . 1, 810 00 Bratislava
E – mail: otto.moravcik@gmail.com

¹ Za lenenie Rómov do spoločnosti by mohlo zvýšiť HDP o 11 percent. 27. 10. 2009. TASR

² VIDOVÁ, J.: Investičná teória a politika. Vybrané problémy. Vydavateľstvo Daniel NETRI, Bratislava 2008. ISBN 978-80-969567-7-7

VIDOVÁ, J.: AKTUÁLNE PROBLÉMY BYTOVEJ POLITIKY, VÝSTAVBY A KVALITY ŽIVOTA. Netri 2008. ISBN 978-80-969567-8-4, s. 96

Ing. Jarmila Buchová, PhD.

„Domov pre každého loveka je predpokladom pre efektívnejšiu realizáciu ostatných udských práv uznávaných na európskej úrovni, ako napríklad právo každého na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, zachovanie listového tajomstva a právo na uzavretie manželstva a založenie si rodiny.“

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Bývanie a regionálna politika“ (2007/C 161/03)

Bytová politika ako dôležitá a neoddeliteľná súasť hospodárskej politiky štátu, sa zaoberá vzťahmi medzi subjektmi a procesmi súvisiacimi s uspokojovaním potrieb v oblasti bývania. Bytová politika je zároveň kombináciou ekonomických, sociálnych, právnych a technických súvislostí bývania, pričom je priamo závislá na ekonomických podmienkach danej krajiny.

Bytovej politike a bývaniu sa začala venovať veľká pozornosť v období po druhej svetovej vojne. Po ete novopostavených bytov vo väčšine európskych krajinách rýchlo rástol. Vrchol nastal na začiatku sedemdesiatych rokov minulého storočia, odkedy sa proces povojnovej výstavby začal pomaly zastavovať, pretože sa ukázalo, že novopostavené byty a domy už nebolo možné v rozumnom mase prenajať resp. predať (príkladom bolo napríklad Švédsko, Dánsko, Holandsko, Nemecko, Švajčiarsko.) a so zvyšovaním počtu bytov sa zvyšoval aj počet prázdnych bytov, čo následne viedlo k definovaniu nových cieľov v smerovaní vývoja bytovej politiky. Zmenu a upresnenie cieľov bytovej politiky a výstavby vyvolal strohý obraz sídlisk a nekvalitná práca, čo spôsobovalo zníženie podielu výstavby bytových domov a vyvolalo vymedzenie nového hlavného cieľa a vývoja povojnovej bytovej politiky, výraznejšie zvyšovať výstavbu terasových a rodinných domov.

Bytová politika a bytová výstavba sa v súčasnosti v európskych krajinách vyvíjajú odlišne, v závislosti od vývoja a potrieb danej ekonomiky. Hlavným cieľom bytovej politiky v každej krajine je vytváranie podmienok na primerané bývanie pre všetkých obyvateľov a všetky domácnosti. Základným kritériom úspešnosti bytovej politiky je zabezpečenie dlhodobej dostupnosti bývania pre všetky sociálne skupiny obyvateľstva, pretože v súčasnej etape vývoja spoločnosti, len niektorí sú schopní platiť náklady novej výstavby z vlastných zdrojov. Z tejto skutočnosti vyplýva úloha stanoviť vzťahy medzi subjektmi pri zabezpečovaní diferencovaných a meniacich sa potrieb bývania obyvateľstva na kvantitatívne vyššej úrovni, zároveň vytvára podmienky na prepojenie politiky bývania, tvorbu pracovných miest, ochranu životného prostredia a zachovanie kultúrneho dedičstva.

Predkladaná vedecká monografia je rozlenená do štyroch kapitol. Prvá kapitola s názvom „Kvalita života. Bývanie, jeho ekonomická a sociálna podstata“ je venovaná základnej terminológii v oblasti kvality života a bývania. Autorka podrobne charakterizuje urbanistické teórie a ich vplyvy na bývanie. Predovšetkým sa zamerala na Alonsov model lokalizácie domácností, Burgessovu teóriu koncentrických zón a na Hoytovu teóriu klinu alebo radiálneho sektora.

V druhej kapitole s názvom „Bytová politika a bytová výstavba v Slovenskej republike“ autorka podrobne popisuje a analyzuje kvalitu bývania v Slovenskej republike a sociálne aspekty bývania.

Tretia kapitola „Systémy financovania bytovej výstavby v Slovenskej republike“ definuje a charakterizuje tri systémy financovania bytovej výstavby prostredníctvom štátneho fondu rozvoja bývania, prostredníctvom hypotekárnych úverov a prostredníctvom stavebného sporenia.

V štvrtej kapitole s názvom „Bytová politika a bytová výstavba v eskej republike“ autorka definuje a prezentuje spôsoby a systémy financovania bytovej výstavby v eskej republike, ako aj alšie nástroje bytovej výstavby v eskej republike.

Záverena kapitola „Empirický prieskum a prezentácia výsledkov prieskumu“ poskytuje itate ovi preh adné závery empirického prieskumu realizovaného autorkou. Cie om prieskumu bolo identifikova sociálno-ekonomické charakteristiky respondentov, podmienky bývania a spôsoby riešenia bytovej situácie a názory respondentov na kvalitu života lokality, v ktorej bývajú. Objektami výskumu boli oslovení obyvatelia žijúci v rôznych astiach Slovenskej republiky. Autorka analyzovala výsledky empirického prieskumu z dvoch poh adov: z poh adu mužov a z poh adu žien.

Štatistické údaje a výsledky realizovaného empirického prieskumu sú vo vedeckej monografii prezentované v preh adných tabu kách a grafoch. Vedecká monografia je ur ená odbornej verejnosti, študentom ako aj u ite om, ktorých predmetom záujmu je bytová politika a problematika s ou súvisiaca.

Ing. Jarmila Vidová, PhD., pracuje na Katedre hospodárskej politiky Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave ako odborná asistentka. V pedagogickom procese ako aj vo vedeckovýskumnej oblasti sa zaoberá problematikou investícií, zahrani ných investícií. Vyu uje predmet Hospodárska politika Európskej únie.

Kontakt:

Ing. Jarmila Vidová,
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita
Dolnozemsá cesta . 1,
851 04 Bratislava
e-mail: vidova@dec.euba.sk,

POLITISCHES SYSTEM IN DER SLOWAKEI – 1. Teil ¹

The political system in Slovakia – part 1.

Jarmila Buchová

Abstract

The political character of East-European governments changed fundamentally when the communistic regimes finished. On 1 January 1993 the Czechoslovak Socialist Republic peacefully split into the Czech Republic and Slovakia. Slovakia is a parliamentary democratic republic with a multi-party system. The Slovak head of state is the president, elected by direct popular vote for a five-year term. Most executive power lays with the head of government, the Prime Minister, who is usually the leader of the winning party, but he/she needs to form a majority coalition in the parliament. The Prime Minister is appointed by the president. The remainder of the cabinet is appointed by the president on the recommendation of the Prime Minister. This article is focusing on the political system in Slovakia in phase 1989 - 1998.

Keywords: political system, establishment of the Slovak Republic, President, Prime Minister, election parliamentary

Einleitung

Der politische Charakter der osteuropäischen Länder hat sich mit dem Ende des kommunistischen Regimes grundlegend verändert. Für den Prozess der Demokratisierung der postkommunistischen Länder sind drei gleichzeitige Besonderheiten charakteristisch: [1]

- die politische Transformation,
- die wirtschaftliche Transformation und
- die Entstehung einer Reihe neuer Staaten (ehemalige Sowjetunion, Jugoslawien und die Tschechoslowakei).

Nach dem Zerfall der Tschechoslowakischen Sozialistischen Republik wurde die Slowakische Republik gebildet. Der neuentstandene Staat ist als parlamentarische Republik organisiert. Zentrale Bedeutung haben die stark miteinander konkurrierenden politischen Parteien. Die legislative Gewalt bildet der Nationalrat, ein Einkammerparlament. Die Wahlen in den Nationalrat sowie die Europawahlen werden als Verhältniswahlen durchgeführt. Staatsoberhaupt ist der Präsident, der direkt vom Volk gewählt wird. Die Slowakei ist seit 01.05.04 Mitglied der Europäischen Union und hat als zweites Land des ehemaligen Ostblocks (nach Slowenien 2007) den Euro eingeführt. [5]

¹ Iánok je závere nou seminárnou prácou autorky k štúdiu Deutsch als Fremdsprache (DaF) na Münchner Volkshochschule v Mníchove.

Die Tschechoslowakei nach dem Jahr 1989

Die Phase des politischen Umbruchs des kommunistischen Regimes im Jahr 1989 wird in der Tschechoslowakei mit der „Samtene Revolution“ (Sametová revoluce) in Tschechien und mit der „Zärtlichen Revolution“ (Nežná revolúcia) in der Slowakei verbunden.

Schon im Dezember 1989 wurden ein neuer demokratischer Vorsitzender der Föderalversammlung (Alexander Dubek) und einstimmig auch ein neuer demokratischer Staatspräsident (Václav Havel) gewählt.

Die Tschechoslowakische Sozialistische Republik war ein föderativer Staat, der aus zwei gleichberechtigten Staaten gebildet wurde. Aber schon im ersten Jahr nach der Wende waren die Beziehungen zwischen dem Zentralstaat und den beiden nationalen Gliedstaaten nicht gleich und einfach. Es wurde Monate lang über eine neue Staatsbezeichnung diskutiert, die keine sozialistische Bezeichnung beinhalten und den föderativen Charakter des Staats und auch die Gleichberechtigung beider Staaten demonstrieren sollte. Zu den ersten Vorschlägen hat auch die Staatsbezeichnung mit einem Bindestrich gehört (die Tschecho-Slowakische Republik). Das Ergebnis der kontroversen Debatten wurde am 20. April 1990 der Öffentlichkeit präsentiert, als die Staatsbezeichnung offiziell in der Föderalversammlung geändert wurde. Die neue Staatsbezeichnung lautete „Tschechische und Slowakische Föderative Republik“ (SFR).

Die ersten demokratischen Wahlen seit 1946 fanden Anfang Juni 1990 statt. Gewählt wurden die Abgeordneten auf allen drei staatlichen Ebenen: Abgeordnete des Föderalparlaments und der Nationalräte sowie der Parlamente beider Teilrepubliken. Die Wahlbeteiligung lag bei 95%. Die Abgeordneten wurden ausnahmsweise für eine reduzierte Legislaturperiode von nur zwei (statt vier) Jahren gewählt. Im Juni 1990 wurde Václav Havel von der Föderalversammlung wieder zum Staatspräsidenten gewählt. In dieser Zeit wurden umfangreiche Privatisierungsmaßnahmen in Angriff genommen, die so genannte „Kleine Privatisierung“ für kleine Betriebe (Handel und Gewerbe) und die „Große Privatisierung“ für große Industrieunternehmen. Eine wichtige Entscheidung stellte auch das so genannte Lustrationsgesetz dar, mit dem man personalpolitische Konsequenzen aus der kommunistischen Vergangenheit zog: den Zugang zu den Angaben der Mitarbeiter und Zuträger des früheren Staatssicherheitsdienstes. [1]

Eine wichtige Rolle nach der Wende spielten die nationale Partei „Bürgerforum“ (OF – Obanské fórum) in der Tschechei und ihr slowakischer Partner „Öffentlichkeit gegen Gewalt“ (VPN – Verejnios proti násiliu). Aus diesen Parteien waren zwei starke Parteien hervorgegangen: die „Demokratische Bürgerpartei“ (ODS – Obanská demokratická strana) und die „Bewegung für eine demokratische Slowakei“ (HZDS – Hnutie za demokratické Slovensko). Aus den Wahlergebnissen im Jahr 1992 lassen sich deutlich unterschiedliche Präferenzen erkennen.

Während in der Tschechei die Demokratische Bürgerpartei gewann, war der Sieger in der Slowakei die Bewegung für eine demokratische Slowakei.

Die Demokratische Bürgerpartei ist eine konservative Partei mit dem Vorsitzenden Václav Klaus. In der Slowakei hat sich aus der VPN Partei eine neue linke Nationalpartei „Bewegung für eine demokratische Slowakei“) mit dem Vorsitzenden Vladimír Mečiar abgespalten. Zwischen diesen zwei Parteien entstanden politische Konflikte, die im Juli 1992 zur Teilung der Tschechoslowakei führten. [2]

Am 1. September 1992 wurde die Verfassung der Slowakischen Republik verabschiedet. Diese neue Verfassung entstand nach deutschem und österreichischem Vorbild. Am 25. November 1992 nahm die Föderalversammlung das Verfassungsgesetz über die Auflösung der Tschechischen und Slowakischen Föderativen Republik an.

Die Slowakische Republik bis zu den Wahlen in 1998

Am 24. Juni 1992 bildete der Nationalrat der Slowakischen Republik die neue slowakische Regierung mit dem Ministerpräsidenten Vladimír Mečiar.

Nur ein paar Tage nach Entstehung der Slowakischen Republik am 01.01.93 wurde sie am 19.01.93 Mitglied der UNO und seit Oktober 1993 auch Mitglied des Assoziierungsvertrags zur Europäischen Union.

Schon seit dem 8. Februar 1993 hatte die Slowakei eine neue Währung – die slowakische Krone. Und am 15. Februar 1993 wurde vom Nationalrat der erste Staatspräsident gewählt. Nur ein Kandidat bekam die verlangte Dreifünftelmehrheit von allen Abgeordneten im Parlament, und zwar der Stellvertreter des Parteiführers der „Bewegung für eine demokratische Slowakei“ (HZDS) und der ehemalige Vorsitzende der Föderalversammlung in der Tschechoslowakei Michal Kováčik.

Schon zu Beginn gab es unterschiedliche Ansichten zwischen dem Ministerpräsidenten Vladimír Mečiar und den Parlamentsabgeordneten. Im Juli 1992 hatten sie eine harte Diskussion über die vorgelegte Programmerkklärung der slowakischen Regierung, die Mečiar vorgeschlagen hatte.

Obwohl der Präsident Michal Kováčik ehemaliges Parteimitglied mit zusammen mit Mečiar gewesen war, hatten die beiden nun unterschiedliche Meinungen. Als Mečiar im November 1993 dem Präsidenten neue Namen für Regierungsmitglieder vorschlug, lehnte Kováčik den kompletten Vorschlag ab. Diese Meinungsverschiedenheit war nur eine von vielen, die zwischen dem Präsidenten und dem Ministerpräsidenten existierten.

Diese und zudem auch Differenzen im Parlament führten zur Amtsenthebung des Ministerpräsidenten Mečiar im März 1994.

Am 30. September und 1. Oktober 1994 fanden vorzeitige Wahlen statt. Der Sieger war wieder die „Bewegung für eine demokratische Slowakei“ (HZDS) mit Vladimír Mečiar an der Spitze. Sie bildete eine Koalition mit der rechtsextremen „Slowakischen Nationalpartei“ (SNS – Slovenská národná strana) und mit der linken Partei „Vereinigung der Arbeiter der Slowakei“ (ZRS – Združenie robotníkov Slovenska), die 83 Sitze von 150 hatte.

Diese parlamentarische Mehrheit ging nach dem Motto „Der Sieger nimmt alles“ vor und sie besetzte alle Positionen des Nationalrats und auch alle wichtigen Stellen der Verwaltungsbereiche. Die „Privatisierung“ kam im Juni 1995, die so genannte „kupónka“. Der Staat hat durch die Ausgabe von Schuldscheine (sog. kupóny) des Fonds des Nationalvermögens die Staatsbürger entschädigt. Die ganze Privatisierung war nicht mehr transparent, und das Wichtigste bei den Privatisierungsprojekten waren nicht mehr die fachlichen Kenntnisse des Bewerbers, sondern seine Parteizugehörigkeit. Die Plätze beim Besonderen Kontrollorgan (OKS – Osobitný kontrolný orgán) wurden auch nur mit Koalitionsabgeordneten besetzt, was die demokratische Kontrolle des Slowakischen Informationsdienstes (SIS – Slovenská informačná služba) verhinderte und zur Beobachtung und Kompromittierung von Abgeordneten der Opposition und Oppositionsdenkenden führte. Im Zeitraum von 1995 bis 1998 erschütterte die slowakische Öffentlichkeit mehrere dramatische Fälle, z. B. der Prozess der Entführung des Präsidentensohnes (31.8.1995) oder der Fall des vernichteten Referendums (1997). Manche politische Beobachter einigten sich darauf, dass nach dem Beitritt der HZDS in die Koalition die totalitären Praktiken des vorherigen Regimes erneuert waren.

Mit innerem Widerstand haben verschiedene Interessensgruppen und Verbände reagiert: Im Jahr 1994 reagierten die Bischofskonferenz der Slowakei, danach die Lehrer mit dem Protest „Die Bildung - Fußball“. Im 1995 wurden alle Zeitungen mit einer leeren ersten Seite ausgedruckt – als Protest von Journalisten – und im Jahr 1996 reagierten die Schauspieler mit dem Protest „Retten Sie die Kultur“.

Im Mai 1995 sprachen die Abgeordneten der Koalition Präsident Kováčik ihr Misstrauen aus. Die Abgeordneten diskutierten auch über die Möglichkeit der Amtsenthebung des Präsidenten. Drei Monate später konnte die Slowakei und auch die ganze Welt über den Fall der Entführung des Präsidentensohnes nachlesen. In diesem Fall spielt der Slowakische Informationsdienst (SIS) eine wesentliche Rolle. Anfang 1997 wurde eine große Aktion für die Änderung der Präsidentenwahl begonnen. Diese konnte nur durch Referendum gemacht werden. Das Referendum war zwar vorbereitet, aber nicht realisiert, weil die Realisierung vom ehemaligen Innenminister G. Krejčík verhindert wurde. Im März 1998 wurde die Amtsperiode des Präsidenten beendet. Nach mehreren erfolglosen Präsidentschaftswahlen im Parlament war die Slowakei 15 Monate ohne einen Präsidenten. Alle Kompetenzen des Präsidenten wurden auf den Ministerpräsidenten übertragen.

Im „Präsidentenpalast“ tagte die slowakische Regierung, damit sie die Präsidentenkompetenzen zur Realisierung ihrer Interessen nutzen konnte. Die Sitzung dauerte nur eine Stunde, aber es wurden 28 Botschafter ihres Amtes enthoben, die Amnestien für politische Fälle erlassen hatten usw.

Weil die Koalition große Chancen bei den bevorstehenden Wahlen hatte, veränderte die Regierung Meiar die Sperrklausel für die Parteien. Es gab eine Sperrklausel von 5 % für einzelne Parteien, für eine Koalition von zwei bis drei Parteien 7 % und für eine Koalition von vier und mehr Parteien 10 %. Diese Klausel wurde verändert, und zwar gab es nun eine einzige Sperrklausel von 5% für jede einzelne Partei, wobei keine Rolle spielte, ob diese Partei alleine regiert oder mit anderen eine Koalition bildet. Als Reaktion der Opposition wurde die „Blaue Koalition“ gegründet. Diese Koalition zwischen der „Christlich-demokratischen Bewegung“ (KDH - Kresanskodemokratické hnutie), der „Demokratischen Union“ (DU – Demokratická únia) und der „Demokratischen Partei“ (DS – Demokratická strana) war die Kernpartei für die zukünftige „Partei der demokratischen Koalition“ (SDK – Strana demokratickej koalície). Auch die ungarischen Parteien in der Slowakei schlossen sich in der „Partei der ungarischen Koalition“ zusammen.

Zwischen 1996 und 1998 war das Land vom Weg des demokratischen Wandels abgewichen und galt als „Staat mit innenpolitischem Demokratiedefizit“. Als Konsequenz auf diese undemokratische Situation wurde der Eintritt der Slowakei in die NATO und in die Europäische Union verschoben.

Diese negative Situation in der Slowakei konnten nur die bevorstehenden Wahlen im Jahr 1998 verändern. Auch die Wähler zeigten wieder Interesse für Politik. Zu den Wahlen kamen mehr als 84% der Wähler.

Abschluss

Die Transformation der einzelnen Subsysteme der ehemaligen Tschechoslowakei hat sich unterschiedlich im Verlauf und auch im Zeitrahmen realisiert. Die politische Transformation haben beide Länder in verhältnismäßig kurzer Frist durchlaufen. Langwieriger gestaltete sich schon der ökonomische Umbau. Während in Tschechien gleich in den ersten Jahren wirtschaftliche Reformen verfolgt wurden, wurde diese in der Slowakei zurückgehalten. Erst nach den Wahlen 1998 wurden wirtschaftliche Gesetze für die Bildung sozio-ökonomischen Strukturen einer kapitalistischen Marktwirtschaft angenommen (z. B. Privatisierung die so genannte Strategische Wirtschaftsunternehmen oder die Vereinfachung des Steuersystems). Die Slowakei hat im Zeitraum vom 1998 bis 2006 radikale Strukturreformen in Wirtschaft und Gesellschaft durchgemacht, die einerseits ein großes Wirtschaftswachstum und viele Auslandsinvestitionen initiiert, andererseits aber die ökonomischen und sozialen Entwicklungsdifferenzen zwischen Großstädten und den übrigen Regionen der Slowakei vergrößert haben. [1]

Literatur:

1. Kipke, R.: Die politischen Systeme Tschechiens und der Slowakei. Der Westdeutsche Verlag GmbH, Wiesbaden 2002. ISBN 3-531-13525-2.
2. Kováčik, D. a kol.: Kronika Slovenska 2. Slovensko v dvadsiatom storočí. Fortuna Print a Adult, 1999. ISBN 80/88980/08/9
3. Wolfgang Ismayr: Die politischen Systeme der EU-Beitrittsländer im Vergleich <http://www.das-parlament.de/2004/05-06/Beilage/002.html>
4. Ismayr, W.: Die politischen Systeme Osteuropas. ISBN 3810040533
5. http://de.wikipedia.org/wiki/Politisches_System_der_Slowakei
6. Kilian Kirchgessner: Euro als Rettungsanker - <http://www.bundestag.de/dasparlament/2009/11/EuropaWelt/23804555.html>
7. <http://www.statistics.sk/>

Kontakt: Ing. Jarmila Buchová, PhD. jarmila.buchova@googlemail.com

TÉMA ZAIŠTENIE

„EIN GRÖßERES STÜCK VOM KUCHEN“ – FINANCIAL TIMES DEUTSCHLAND, 26. OKTÓBER 2009 (Autor: Berkenkopf, K.)

V obchodných vzťahoch, ktoré sú spojené s konečným zákazníkom, je možno zarábať naozaj veľa peňazí. To platí teraz aj pre poisťovníce spoločnosti. Poisťovatelia však touto inováciou vytvárajú riziko, že ich vlastné cieľové skupiny – poisťovníce spoločnosti – prídu o svoje obchody.

Poisťovníce spoločnosti sa považujú za gigantov v poisťovníctve, ale v porovnaní k prijatému poisťovnému prvopoisťovateľovi je zaužívané poisťovné poisťovateľov úplne nízke. Prvopoisťovatelia na celom svete mali v roku 2008 skoro 20 – krát väčšie poisťovné v porovnaní so poisťovateľmi. Takáto veľká suma vzbudila samozrejme záujem aj u poisťovateľov. Poisťovatelia majú zvýšený záujem o trhy konečného spotrebiteľa a aj z dôvodu, že ich vlastné poisťovnícke obchody výrazne klesajú. Podľa tradičnej schémy zabezpečujú kontakt a obchod s konečným zákazníkom – so súkromnými osobami, živnostníkmi a podnikmi – poisťovacia spoločnosť (tzv. prvopoisťovateľ). Od Allianz cez Generali až po Zurich zvädzajú títo „dodávatelia“ tvrdý konkurenčný boj o zákazníka. Aby ich vysoké škody, alebo aspoň škody nezruinovali, kupujú si krytie u poisťovateľov. Ak však chce poisťovateľ realizovať obchod so súkromnými osobami alebo podnikmi sám na priamo, ide aspoň vlastne do oblasti záujmov svojich vlastných zákazníkov (prvopoisťovateľov). „Je to vždy proces rovnováhy“, povedal Wolfgang Hoffman, firma Towers Perrin.¹

¹ Pozn. prekladateľ a- Towers Perrin je celosvetová firma podnikajúca v oblasti ľudských zdrojov, risk manažmentu, poisťovného a dôchodkového poradenstva a v oblasti zaistenia

Vhodným príkladom v oblasti priameho poisťovacieho obchodu je svetový zaisťovateľ Mnichovská poisťovňa a Munich Re. Na jednej strane riadila dcérsku spoločnosť Ergo, viacerých prvopoistovateľov ako napr. Hamburg-Mannheimer a Victoria. Na strane druhej Munich Re uzatvára vlastné priame obchody poisťovníkmi. K tomu patria tzv. PIRI – inštalácie (Primary Insurance out of Reinsurance – prvotné poisťovanie zaisťovateľmi)

Často ne patrili tieto aktivity vždy k inštaláciám zaisťovateľov a, vysvetľuje Thomas Lallinger, vedúci oddelenia podnikateľského rozvoja v Munich Re. Ak ide o veľké industriálne riziká, zaisťovateľ sa priamo spolu s prvopoistovateľom podieľa a na vyjednávaní s konkrétnym poisťovníkom. Je to na jednej strane z dôvodov, že prvopoistovatelia musia presunúť značnú časť získaného pôvodného rizika na zaisťovateľa a, na strane druhej však aj veľké koncerny – v tomto prípade ako zákazníci, požadujú byť informovaní o tom, kto v konečnom dôsledku kryje ich riziká.

Prvopoistovateľom často chýbajú odborníci a špecialisti, ktorí by vedeli odborne posúdiť ponúkané riziká. „Napríklad na celom svete je iba niekoľko expertov na veľké riziká v oblasti leteckej dopravy a baníctva, pričom títo pracujú často práve u zaisťovateľov“, povedal Lallinger. Výrazné je to aj v niektorých iných vyslovene špecifických oblastiach. Príkladom sú napr. poznávacie značky veteránov. Tieto sú napr. u zberateľov vo Veľkej Británii vysoko hodnotené a cenné, práve preto sú často predmetom krádeže. Majitelia áut – veteránov sa proti tomuto riziku môžu poistiť dcérskej spoločnosti Munich Re – Three Lions. Značnú časť vyššieho rizika preberá Munich Re spolu s dcérskymi prvopoistovateľmi spoločnosťami ako Munich American Risk Partners alebo Watkins Syndicate.

Príležitostne sa o špecifické riziká na trhu uchádzajú aj špecializované prvopoistovacie spoločnosti, ako napr. Hardford Steam Boiler (HSB)¹. Takéto príležitosti sa však vyskytujú iba zriedka, povedal Lallinger. Mnichovská poisťovňa a plánuje združiť všetkých svojich prvopoistovateľov, s výnimkou poisťovne Ergo, ktorí budú v budúcnosti vystupovať pod názvom „Munich Re Risk Solutions“.

Lallinger nevidí v tejto inštalácii zaisťovateľov a skoro žiadne nebezpečenstvo, že by zaisťovateľ robil konkurenciu svojmu zákazníkovi – prvopoistovateľovi. „Ak sme sa s našimi zákazníkmi stretli ako konkurenti, nemali sme doteraz ani jeden zásadný problém“. Pravdou však je, že Munich Re už raz od kúpi špeciálneho dodávateľa a odstúpila, pretože sa obávala stretu záujmov s prvopoistovateľom,

Aj svetová dvojka v zaisťovaní Swiss Re sa neobmedzuje len na zaistenia, ale ponúka aj prvopoistenie, napr. v oblasti rizík v leteckej doprave. Swiss Re v tejto inštalácii taktiež nevidí žiadne riziko pre klientov. „Máme striktné hranice medzi oblasťami“, povedal Rudolf Flunger, vedúci divízie poistenia a špecializácie. „Sú asne profitujú naši zákazníci zo siete odborníkov, ktorú sme vybudovali v priebehu mnohých rokov“.

„Zaisťovatelia spravidla presne vedia, v ktorých oblastiach ich zákazníci citlivo reagujú“, potvrdzuje Towers-Perrin-Expert Hoffmann. Aktivity na trhu prvopoistenia môžu pre zaisťovateľov na jednej strane ponúknuť možnosť vzniku tak nových zaistných obchodov, ako aj atraktívne investície. „Zaisťovateľom nie je predsa zakázané zarábať peniaze prvopoistením“, povedal Hoffmann.

-bj-

¹ Pozn. prekladateľ a – svetový špecialista na poistenie lomu stroja a inžiniering. Od 1. 4.2009 je členom skupiny Munich Re Group